

Työeläkelaitoksille

ERITYISOHJEITA ELÄKKEEN MYÖNTÄMISESTÄ

Tämä yleiskirje sisältää ohjeita ja esimerkkejä vapaakirja- ja täysitehoisen eläkkeen myöntämisestä pääasiassa silloin, kun on kyse alennetusta eläkeiästä tai eläkkeen lykkääntymisestä. Yleiskirje täydentää ja korvaa näiltä osin Eläketurvakeskuksen yleiskirjeessä 6/77 annettuja ohjeita.

ELÄKETURVAKESKUS

Markku Hänninen

Martti Hännikäinen

Suunnittelu- ja laskentaosasto

15.6.1993

1

Vapaakirjaeläkkeen myöntäminen

Oikeus vastaiseen eläkkeeseen sellaisen työsuhteen perusteella, jonka päättyessä työntekijällä tai hänen omaisellaan ei ole välittömästi oikeutta eläkkeen saamiseen tai jonka päättyessä työntekijä ei välittömästi siirry varhennetulle vanhuuseläkkeelle, toteutetaan muodostamalla karttunutta etuutta vastaava vapaakirja.

Jos työsuhteessa on 65 vuodesta poikkeava eläkeikä, vapaakirjaeläke muunnetaan työsuhteen päättyessä työeläkelakien mukaista vähimmäisturvaa vastaavan vapaakirjan ehdoissa ja perusteissa tai vastaavissa MEL:n mukaista vapaakirjaa koskevissa ehdoissa ja perusteissa esitetyllä tavalla eläkeikää 65 vastaavaksi. Säännökset vapaakirjan muodostamisesta ovat TEA:n 8 §:ssä, LEA:n 10 §:ssä, MEL:n 17 §:ssä, MYEA:n 7 §:ssä ja YEA 7 §:ssä.

Sosiaali- ja terveysministeriön 10.12.1985 vahvistamissa työeläkelakien mukaista vähimmäisturvaa vastaavan vapaakirjan ehdoissa ja perusteissa säädetään TEL:n, LEL:n, TaEL:n, YEL:n ja MYEL:n mukaiseen vapaakirjaan perustuvasta eläkeoikeudesta. Merimieseläkelain 17 §:n 6 momentissa tarkoitettut vapaakirjan ehdot ja perusteet on vahvistettu 29.5.1992.

Sosiaali- ja terveysministeriön 16.12.1985 vahvistamissa työeläkelakien mukaisten vapaaehtoisten lisäetujen vapaakirjan ehdoissa ja perusteissa on määräykset TEL:n, YEL:n ja MYEL:n mukaiseen lisäeläkejärjestelyyn perustuvasta vapaakirjasta.

Työkyvyttömyys- ja työttömyyseläke myönnetään vapaakirjan ehtojen ja perusteiden mukaisesti, jos eläkkeeseen oikeuttavaksi ei ole luettava aikaa eläkeikään asti minkään työsuhteen tai yrittäjätoiminnan perusteella. Perhe-eläkkeessä ratkaisu riippuu siitä, oliko tai olisiko edunjättäjän eläke ollut myönnettävä vapaakirjan ehtojen ja perusteiden mukaisesti.

Jos työntekijän viimeinen työsuhde on TEL:n alainen ja siihen liittyneissä eläketurvan ehdoissa eläkeikä on ollut alle 65 vuotta ja työsuhde on päättynyt aikaisintaan vuotta ennen eläkeiän täyttämistä, vanhuuseläke ja varhennettu vanhuuseläke myönnetään vapaakirjan ehtojen asemesta työsuhteen eläketurvan ehtoja soveltaen, jos eläke alkaa vuoden kuluessa työsuhteen päättymisestä (TEA:n 8 §:n 4 momentti). MEL:ssä vastaavaa säännöstä ei ole. MEL:n mukaan vanhuuseläke myönnetään viimeisen työsuhteen ehtojen perusteella edellyttäen, että työntekijän työsuhde jatkuu alennetun eläkeiän täyttämiseen asti. Jos

Suunnittelu- ja laskentaosasto

15.6.1993

viimeinen MEL-työsuhde on päättynyt työttömyyteen, oikeus saada vanhuuseläke viimeisen MEL-työsuhteen eläkeiässä säilyy tietyin edellytyksin.

Varhennetun ja lykätyn vanhuuseläkkeen soveltamisohjeet on annettu Eläketurvakeskuksen yleiskirjeessä 53/85.

2

Täysitehoisen eläkkeen myöntäminen

2.1

Vanhuuseläke

2.1.1

Alennettu eläkeikä TEL:n, YEL:n tai MYEL:n mukaan

Kun vakuutetun työsuhde päättyy työsuhteen eläketurvan mukaisessa alennetussa eläkeiässä, myönnetään kyseiseen työsuhteeseen perustuva eläke sekä kaikki ennen eläkkeen alkamispäivää päättyneistä työsuhteista tai yrittäjäjaksoista muodostuneet vapaakirjat alennetusta eläkeiästä. Vapaakirjat muunnetaan viimeiseen työsuhteeseen liittyvien ehtojen mukaista eläkeikää vastaaviksi vapaakirjan ehtojen ja perusteiden mukaisesti. MEL:n mukaiset vapaakirjat muunnetaan vastaamaan viimeisen työsuhteen alennettua eläkeikää MEL:n mukaisen vapaakirjan ehtojen ja perusteiden mukaisesti.

Jos vakuutetulla on TEL-lisäturvan mukainen jatkovakuutus, jossa on alennettu eläkeikä, myönnetään kyseiseen jatkovakuutukseen perustuva eläke sekä kaikki ennen eläkkeen alkamispäivää päättyneistä työsuhteista ja yrittäjäjaksoista muodostuneet vapaakirjat alennetusta eläkeiästä. Vapaakirjat muunnetaan jatkovakuutukseen liittyvien ehtojen mukaista eläkeikää vastaaviksi vapaakirjan ehtojen ja perusteiden mukaisesti.

Jos vakuutettu on samanaikaisesti myös toisessa työsuhteessa tai yrittäjätoiminnassa, jossa eläkeikä on korkeampi, myönnetään alennettuun eläkeikään perustuva eläke sekä kaikki aikaisemmat vapaakirjat alennetusta eläkeiästä. Rinnakkaiseen työsuhteeseen tai yrittäjätoimintaan perustuva eläke myönnetään vasta, kun eläkkeen saamisen edellytykset tältä osin täyttyvät.

Kun vakuutetulle on myönnetty vanhuuseläke alennetussa eläkeiässä tai varhennettu vanhuuseläke ja hänelle tämän jälkeen alkaneen työsuhteen tai yrittäjätoiminnan perusteella karttuu eläkettä, myönnetään tähän jaksoon perustuva eläke siihen liittyvässä eläkeiässä tai muun eläketapahtuman sattuessa.

Suunnittelu- ja laskentaosasto

15.6.1993

Jos työntekijän viimeinen työsuhde on ollut TEL:n alainen ja siihen liittyneissä eläketurvan ehdoissa eläkeikä on ollut alle 65 vuotta ja työsuhde on päättynyt aikaisintaan vuotta ennen eläkeiän täyttämistä, vanhuuseläke ja varhennettu vanhuuseläke myönnetään vapaakirjan ehtojen asemesta työsuhteeseen liittyneitä eläketurvan ehtoja soveltaen, jos eläke alkaa vuoden kuluessa työsuhteen päättymisestä.

Jos yrittäjällä on YEL:n 11 §:n 1 momentin tai MYEL:n 11 §:n mukainen lisäeläkevakuutus, jossa eläkeikä on vähintään 60 vuotta, myönnetään kyseinen lisäeläke ja kaikki aikaisemmat eri työeläkelakien mukaiset perus- ja lisäeläkevapaakirjat alennetusta eläkeiästä. Viimeisen yrittäjätoiminnan mukainen peruseläke myönnetään varhennettuna vanhuuseläkkeenä. Jos lisäeläkevakuutuksen eläkeikä on alle 60 vuotta, myönnetään kyseinen lisäeläke ja kaikki aikaisemmat eri työeläkelakien mukaiset perus- ja lisäeläkevapaakirjat alennetusta eläkeiästä. Viimeisen yrittäjätoiminnan mukainen peruseläke sekä samaan yrittäjätoimintaan mahdollisesti liittyvät teknisistä katkaisuista aiheutuneet vapaakirjat myönnetään varhennettuna vanhuuseläkkeenä 60 vuoden iästä. Näin menetellään, koska YEL:n ja MYEL:n mukaisella lisäeläkevakuutuksella vakuutetaan viimeisen yrittäjätoiminnan peruseläkettä vastaava eläke alennetusta eläkeiästä 60 vuoden ikään saakka.

Esimerkki 1

YEL-P ja	TEL-P ja	TEL-työsuhde
YEL-L-vpk	TEL-L-vpk	e-ikä on 58 v.
-----	*-----*	*-----*

Henkilö siirtyy vanhuuseläkkeelle 58-vuotiaana.

Koska viimeisen työsuhteen eläkeikä on alle 60 vuotta, muunnetaan peruseläkkeiden vapaakirjat vapaakirjan ehtojen ja perusteiden mukaisesti ensin varhennuskertoimilla vastaamaan 60 vuoden ikää ja sen jälkeen vapaakirjan ehdoissa ja perusteissa annetuilla kertoimilla vastaamaan eläkeikää 58 vuotta.

Lisäeläkkeiden vapaakirjat muunnetaan vastaamaan eläkkeen alkamisajankohtaa vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeen pääoma-arvokertoimilla lisäetujen vapaakirjan ehtojen ja perusteiden mukaisesti.

Esimerkki 2

YEL-P ja	TEL-P ja	YEL-yrittäjätoiminta
YEL-L-vpk	TEL-L-vpk	YEL-lisäeläkevakuutus,
		jossa eläkeikä on 58
-----	*-----*	*-----*

Suunnittelu- ja laskentaosasto

15.6.1993

Henkilö siirtyy vanhuuseläkkeelle 58-vuotiaana. 58 vuoden iässä henkilölle myönnetään TEL:n ja YEL:n peruseläkkeiden ja lisäeläkkeiden vapaakirjat muunnettuina 58 vuoden eläkeikää vastaaviksi sekä viimeiseen yrittäjätoimintaan liittyvä YEL-lisäeläke. Viimeiseen yrittäjätoimintaan perustuva peruseläke myönnetään varhennettuna 60 vuoden iässä.

Esimerkki 3

Työntekijä on syntynyt 8.3.1931. TEL-työsuhteen eläkeikä on 60 vuotta ja työsuhde on päättynyt 31.5.1990. Työntekijä on saanut ansioon suhteutettua päivärahaa 8.6.1990 alkaen ja 200 päivää tuli täyteen huhtikuussa 1991, jolloin työttömyystodistus annettiin.

a)

Henkilö hakee vanhuuseläkettä 1.4.1991 alkaen. Hänellä on oikeus vanhuuseläkkeeseen, sillä eläkeikä on jo täytetty. Eläke lasketaan työsuhteen ehtojen perusteella, koska eläke alkaa vuoden kuluessa työsuhteen päättymisestä (TEA 8 §:n 4 momentti, jota sovelletaan myös vanhuuseläkkeeseen).

TEL-ts	31.5.90	8.3.91	1.4.91
	-----*	-----*	-----*
		60 v	

b)

Henkilö hakee varhennettua vanhuuseläkettä 1.6.1991 alkaen. Nyt eläke lasketaan vapaakirjan ehtojen ja perusteiden mukaisesti, koska työsuhteen päättymisen ja eläkkeen alkamisen välillä on yli vuosi. Työsuhteesta karttunut eläke normeerataan ensin vastaamaan eläkeikää 65 vuotta (muodostetaan vapaakirja), ja sen jälkeen vapaakirja varhennetaan vastaamaan eläkkeellesiirtymisikää, joka on 60 vuotta 2 kuukautta.

TEL-ts	31.5.90	8.3.91	1.6.91
	-----*	-----*	-----*
		60 v	

c)

Henkilö hakee työttömyyseläkettä 1.5.1991 alkaen. Eläke lasketaan työttömyyseläkkeenä, johon tulee tuleva aika työttömyyseläketapahtumasta alennettuun eläkeikään. Eläke muuttuu heti vanhuuseläkkeeksi, koska vanhuuseläkeikä on jo täytetty. Eläke alkaa työttömyyseläkkeen säännösten perusteella 1.7.1991, eli sen kalenterikuukauden alusta lukien, joka ensiksi alkaa sen jälkeen, kun kaksi kuukautta on kulunut työttömyystodistuksen antamisesta. Eläkkeeseen tulee lykkäyskorotus, koska eläkkeen maksaminen

Suunnittelu- ja laskentaosasto

15.6.1993

alkaa myöhemmin kuin eläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta.

TEL-ts	31.5.90	8.3.91	1.5.91
	-----*-----*-----*-----*		
	8.6.90	60 v	

Myös silloin kun työttömyyseläketapahtuma sattuu alennetun eläkeiän täyttämisen jälkeen, jolloin tulevaa aikaa ei muodostu, eläke lasketaan työsuhteen ehtojen perusteella. Työttömyyseläke muuttuu heti vanhuuseläkkeeksi, jota lykätään eläkkeen alkamishetkeen.

Esimerkki 4

Henkilö on syntynyt 17.2.1932. Hänen työsuhteensa on päätynyt 30.4.1992 ja hän hakee varhennettua vanhuuseläkettä 25.7.1992. Työsuhteen eläkeikä on 63 vuotta. Työsuhteen päättymisen ja eläkeiän täyttämisen välinen aika on enemmän kuin vuosi, joten TEA 8 §:n 4 momenttia ei voi soveltaa.

Eläkkeenhakijan on hakemuksen yhteydessä ilmoitettava, mistä alkaen hän hakee varhennettua vanhuuseläkettä. Eläkettä ei myönnetä taannehtivasti hakemista edeltäneeltä ajalta. Jos eläkettä on kuitenkin haettu kolmen kuukauden kuluessa TEL-työsuhteen päättymisestä, eläke voidaan myöntää työsuhteen päättymistä seuraavan kuukauden alusta (TEL 4 §:n 2 momentti ja MEL 14 §:n 4 momentti).

TEL-ts	17.2.92	30.4.92	25.7.92	17.2.95
	-----*-----*-----*-----*			
	60 v	ts päättyy		e-ikä

Jos henkilö ilmoittaa hakemuksessaan eläkkeen alkamispäiväksi 1.5.1992, eläke voidaan myöntää tästä ajankohdasta, koska sitä on haettu kolmen kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä. Eläke myönnetään työsuhteen ehtojen perusteella.

Jos henkilö ilmoittaa hakemuksessaan eläkkeen alkamispäiväksi 1.8.1992, niin eläke myönnetään tässä tapauksessa vapaakirjan ehtojen ja perusteiden mukaan. Jos eläke näin myönnettynä on selvästi epäedullinen eläkkeensaajalle, voi eläkelaitos neuvotella henkilön kanssa eläkkeen myöntämisestä 1.5.92 alkaen.

Suunnittelu- ja laskentaosasto

15.6.1993

2.1.2

MEL:n mukainen eläkeikä alle 65 vuotta

MEL:ssä on kaksi eläkeikää: yleinen eläkeikä ja ansaittu eläkeikä.

Päällystöön kuuluvan työntekijän yleinen eläkeikä on 65 vuotta. Miehistöön kuuluvan työntekijän yleinen eläkeikä oli 60 vuotta vielä vuonna 1991. Vuoden 1992 alusta eläkeikä alkoi nousta ja on 1.11.2001 alkaen 65 vuotta. Siirtymäaikana eläkeikä nousee kuukaudella kahta alkanutta kuukautta kohti.

Sekä päällystöön että miehistöön kuuluvan työntekijän eläkeikä alenee MEL-palvelun perusteella siten, että päällystöön kuuluva voi saada vanhuuseläkkeen aikaisintaan 60 vuoden iässä ja miehistöön kuuluva aikaisintaan 55 vuoden iässä. Pääsäännön mukaan vasta yli 300 kuukautta kestänyt MEL-palvelu alentaa eläkeikää. Siirtymäaikana miehistöön kuuluvan alennettu eläkeikä lasketaan lain 1038/86 voimaantulosäännöksen 3 momentin mukaisesti. MEL-palvelun perusteella alennettua eläkeikää sanotaan ansaituksi eläkeiksi.

Vanhuuseläke voi alkaa 65 vuotta alemmassa yleisessä eläkeikässä tai ansaitussa eläkeikässä. Tällöin edellytetään, että työntekijän työsuhte jatkuu yleisen tai ansaitun eläkeiän täyttämiseen asti ja että työntekijä on ollut kolmen vuoden aikana ennen työsuhteen päättymistä MEL:n alaisessa työsuhteessa vähintään 18 kuukautta.

Myös MEL:n mukaan työntekijällä on mahdollisuus siirtyä varhennetulle vanhuuseläkkeelle. Vanhuuseläkkeen voi varhentaa myös ansaitusta eläkeikästä. Eläkettä voi varhentaa korkeintaan viidellä vuodella ja varhennettu vanhuuseläke voi alkaa aikaisintaan 55 vuoden iässä. MEL:n mukaan varhennettu vanhuuseläke myönnetään viimeisen työsuhteen ehtojen perusteella edellyttäen, että työntekijän työsuhte päättyy välittömästi ennen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamista.

Jos MEL-eläke alkaa varhennettuna vanhuuseläkkeenä ennen 60 vuoden ikää ja MEL:n mukainen eläkeikä on alle 60 vuotta, niin muiden lakien mukaiset vapaakirjaeläkkeet myönnetään vanhuuseläkkeenä MEL:n eläkeikässä (esim. 7). Jos taas em. tapauksessa MEL:n mukainen eläkeikä on vähintään 60 vuotta, muiden lakien mukaiset vapaakirjaeläkkeet myönnetään varhennettuina 60 vuoden iässä.

Jos merimies joutuu työttömäksi tai siirtyy maihin töihin ennen eläkeikänsä täyttämistä, hän pääsääntöisesti menettää oikeutensa siirtyä eläkkeelle 65

Suunnittelu- ja laskentaosasto

15.6.1993

vuotta alemmassa yleisessä eläkeiässä tai ansaitussa eläkeiässä, ja eläkeoikeus muuttuu vapaakirjaksi.

Merimiehen oikeus jäädä eläkkeelle ansaitussa eläkeiässä tai 65 vuotta alemmassa yleisessä eläkeiässä säilyy kuitenkin työsuhteen päättymisestä huolimatta työttömyyden johdosta MEL 14 a §:ssä mainituin edellytyksin. Työttömyyden on täytynyt tällöin johtua aluksen myymisestä tai liikenteestä poistamisesta, työvoiman supistamisesta tai siitä, että merimies on purkanut työsuhteensa merimieslain 46 tai 49 §:n perusteella. Lisäksi edellytetään, että merimies säilyttää oikeutensa työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan siten, että päivärahan maksuun ei tule yli kuuden viikon yhtäjaksoista katkoa. Oikeus siirtyä vanhuuseläkkeelle 65 vuotta alemmassa eläkeiässä säilyy korkeintaan viisi vuotta.

Merimies ei menetä oikeuttaan 65 vuotta alempaan eläkeikään, vaikka hän työttömänä olleessaan ottaisi vastaan työvoimatoimiston hänelle tarjoamaa muuta kuin MEL:n alaista työtä, josta hän ei voi kieltäytyä päivärahaa menettämättä. Merimies ei menetä myöskään silloin oikeuttaan alempaan eläkeikään, kun hän menee työhön suomalaisen varustamon tytäryhtiön ulkomailla omistamaan alukseen. Tällöin edellytetään, että hän hakee työtä koko ajan suomalaisesta laivasta. Tästä saattaa aiheutua tilanne, jossa merimies on MEL-työsuhteen päätyttyä useita vuosia TEL:n tai LEL:n alaisissa työsuhteissa, ja kuitenkin hänellä on oikeus siirtyä MEL:n mukaiselle vanhuuseläkkeelle täytettyään 65 vuotta alemman yleisen tai ansaitun eläkeikänsä. Tällöin myönnetään kaikki muiden lakien mukaiset vapaakirjat MEL:n mukaisessa eläkeiässä.

Jos vakuutettu on MEL-työsuhteen kanssa samanaikaisesti myös toisessa työsuhteessa tai yrittäjätoiminnassa, jossa eläkeikä on korkeampi, myönnetään alennettuun eläkeikään perustuva eläke sekä kaikki aikaisemmat vapaakirjat alennetusta eläkeiästä. Rinnakkaiseen työsuhteeseen tai yrittäjätoimintaan perustuva eläke myönnetään vasta, kun eläkkeen saamisen edellytykset tältä osin täyttyvät.

Kun vakuutetulle on myönnetty vanhuuseläke MEL:n mukaisessa 65 vuotta alemmassa eläkeiässä tai varhennettu vanhuuseläke ja hänelle tämän jälkeen alkaneen työsuhteen tai yrittäjätoiminnan perusteella karttuu eläkettä, myönnetään tähän jaksoon perustuva eläke siihen liittyvässä eläkeiässä tai muun eläketapahtuman sattuessa.

Suunnittelu- ja laskentaosasto

15.6.1993

Esimerkki 5

TEL-vpk	TaEL-vpk	MEL
		yleinen eläkeikä
		62 v 8 kk
-----	*-----*	*-----*

Vanhuuseläke myönnetään viimeisen työsuhteen eli MEL-työsuhteen eläkeiässä 62 vuotta 8 kuukautta. TEL- ja TaEL-vapaakirjat muunnetaan vapaakirjan ehtojen ja perusteiden mukaisesti vastaamaan eläkeikää 62 vuotta 8 kuukautta.

Esimerkki 6

LEL-vpk	MYEL-vpk	MEL-työsuhde
		eläkeikä 63 v 5 kk
-----	*-----*	*-----*

Työntekijän MEL:n mukainen eläkeikä on 63 vuotta 5 kuukautta. Hän siirtyy MEL:n mukaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle 58 vuoden iästä. Vapaakirjat myönnetään varhennettuina työntekijän täytettyä 60 vuotta. Vapaakirjat muunnetaan vapaakirjan ehtojen ja perusteiden mukaisesti ensin vastaamaan eläkeikää 63 vuotta 5 kuukautta ja varhennetaan sitten 60 vuoden ikään.

Esimerkki 7

TEL-vpk	YEL-vpk	MEL-työsuhde
		yleinen eläkeikä 61 v
		ansaittu eläkeikä 58 v
-----	*-----*	*-----*

Työntekijä siirtyy MEL:n mukaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle 55 vuoden iästä. MEL-palvelu on alentanut työntekijän eläkeiän 58 vuoteen. Koska MEL:n eläkeikä on alle 60 vuotta, muiden lakien mukaiset vapaakirjat myönnetään vanhuuseläkkeenä MEL:n eläkeiästä 58 vuotta. Vapaakirjat muunnetaan vastaamaan eläkeikää 58 vuotta vapaakirjan ehtojen ja perusteiden mukaisesti.

Esimerkki 8

MEL-ts				
yli 310 kk	LEL	LEL	LEL	
-----*	*-----*	*-----*	*-----*	

----- ----- ----- ----- ----- ----- ----- -----					
-86	-87	-88	-89	-90	-91

Työntekijällä oli MEL-työsuhteen päättyessä oikeus siirtyä vanhuuseläkkeelle 55 vuoden iässä. Hän jäi kuitenkin työttömäksi ennen 55 vuoden iän täyttämistä.

Suunnittelu- ja laskentaosasto

15.6.1993

tä. Työvoimaviranomaiset tarjosivat hänelle LEL:n alaista työtä, josta hän ei voinut kieltäytyä päivärahaa menettämättä. Työntekijä haki vanhuuseläkettä täytettyään 55 vuotta. Työntekijälle myönnetään MEL- ja LEL-eläke. LEL-eläke myönnetään siltä osin kuin LEL-ansiot kohdistuvat aikaan ennen työntekijän MEL:n mukaisen eläkeiän täyttämistä. LEL-eläke, siltä osin kuin se perustuu eläkeiän täyttämisen jälkeiseen aikaan, myönnetään uuden eläketapahtuman yhteydessä 65 vuoden eläkeiän perusteella.

2.1.3

Työsuhde tai yrittäjätoiminta jatkuu yli eläkeiän

TEL:n 4 §:n 2 momentin mukaan työntekijällä on eläkeiän täytettyään oikeus vanhuuseläkkeeseen edellyttäen, ettei hän enää ole TEL:n alaisessa työsuhhteessa. Myöskään vapaakirjoja ei voida myöntää eläkeiässä, jos työntekijä jatkaa työsuhdettaan. Jos työntekijällä on rinnakkaisia TEL-työsuhteita, joista jokin päättyy eläkeiässä, niin vanhuuseläke myönnetään päättyneen työsuhteen ja aikaisempien vapaakirjojen osalta päättyneen työsuhteen ehtojen mukaisessa eläkeiässä. Myös MEL 14 §:n mukaan työntekijällä on oikeus vanhuuseläkkeeseen täytettyään eläkeiän edellyttäen, ettei hän enää ole MEL:n alaisessa työsuhhteessa.

LEL:n, TaEL:n, YEL:n ja MYEL:n mukaan työntekijällä tai yrittäjällä on oikeus vanhuuseläkkeeseen eläkeiässä, vaikka näiden lakien mukainen työskentely jatkuisi yli eläkeiän. Jos työntekijä edellä mainitun työskentelyn lisäksi jatkaa rinnakkaista TEL-työsuhdettaan yli 65 vuoden iän, niin hänellä on oikeus vanhuuseläkkeeseen 65 vuoden iässä muiden kuin jatkuvan TEL-työsuhteen osalta.

TEL:n 1 b §:n 4 momentin mukaan luottamustoimessa jatkaminen ei estä vanhuuseläkkeen myöntämistä muilta osin.

Jos TEL:n, YEL:n tai MYEL:n mukainen eläkeikä on alle 65 vuotta, eläkeiän täyttämisen jälkeiseltä työsuhteen tai yrittäjätoiminnan ajalta eläkettä karttuu 65 vuoden eläkeikää vastaavana.

MEL:n mukaan täysi eläke karttuu 25 vuodessa. Jos työntekijällä ei ole yleisen eläkeiän täyttäessään MEL-palvelusaikaa 25 vuotta, hänen eläkkeensä karttuu vielä eläkeiän täyttämisen jälkeen, kunnes 25 vuotta tulee täyteen tai työntekijä täyttää 65 vuotta. Muun lain mukaiset vapaakirjat muunnetaan vapaakirjan ehtojen ja perusteiden mukaan vastaamaan MEL:n eläkeikää ja lykätään eläkkeellesiirtymishetkeen. Vastaavasti menetellään, kun palvelu jatkuu yli ansaitun eläkeiän.

Suunnittelu- ja laskentaosasto

15.6.1993

Esimerkki 9

YEL-toiminta	65 v.
-----*	
TEL-vpk	TEL-työsuhde
-----	*-----*

Jos eläkettä haetaan TEL-työsuhteen päättymisen jälkeen, koko eläke myönnetään lykättynä. Jos eläkettä haetaan ennen TEL-työsuhteen päättymistä, eläke myönnetään yrittäjätoiminnan ja aikaisempien vapaa-kirjojen osalta yrittäjätoimintaa koskevan vakuutuk-sen ehtojen mukaisena. TEL-työsuhteen osalta eläke myönnetään sen jälkeen, kun työsuhde on päättynyt.

Esimerkki 10

	TEL-vpk	

YEL-vpk		

TEL-työsuhde	65 v	ts.päättyy
-----*	*-----*	*-----*

YEL- ja TEL-vapaakirjat voidaan myöntää vasta TEL-työsuhteen päättymisen jälkeen.

Esimerkki 11

TEL-työsuhde A	60 v	
-----*		
työsuhde päättyy e-iässä		
TEL-työsuhde B	65 v	ts. päättyy
-----*	*-----*	*-----*

TEL-työsuhteesta A (eläkeikä 60 v.) karttunut eläke ja aikaisempiin vapaakirjoihin perustuva eläke myön-
netään 60 vuoden eläkeiästä. Tällöin eläkkeen myön-
tää TEL-työsuhteen A vakuuttanut eläkelaitos. TEL-
työsuhteen B eläke myönnetään tämän työsuhteen pää-
tyttyä.

Esimerkki 12

TaEL-vpk	TEL-vpk	MEL-työsuhde
-----	*-----*	yleinen eläkeikä 63 v

		63 v

Työntekijä ei ole MEL:n mukaisen eläkeiän 63 vuotta täyttäessään palvellut MEL:n alaisissa työsuhteissa vielä 25 vuotta ja hän jatkaa työntekeään. Hänelle karttuu eläkettä vielä eläkeiän täyttämisen jälkeen. Työntekijä päättää MEL-työsuhteensa 64 vuoden 2 kuu-

Suunnittelu- ja laskentaosasto

15.6.1993

kauden iässä ja siirtyy vanhuuseläkkeelle. Samalla myönnetään muiden lakien mukaiset vapaakirjat, jotka muunnetaan vapaakirjan ehtojen ja perusteiden mukaan vastaamaan eläkeikää 63 vuotta ja lykätään vapaakirjan ehtojen ja perusteiden 6 §:n 5 momentin mukaisesti eläkkeellesiirtymisikään. MEL-eläkettä ei lykätä.

Vastaavasti menetellään, jos työntekijä jatkaa MEL-palvelua yli ansaitun eläkeiän ja siirtyy sitten työsuhteen päätyttyä suoraan vanhuuseläkkeelle.

Esimerkki 13

TEL-vpk	MYEL-vpk	MEL-työsuhde
-----	*-----*	*-----*
		63 v
		* eläkkeelle- siirtymisikä

MEL:n mukaan työntekijän eläke lasketaan TEL:n karttumisprosentin mukaan, jos näin laskettu eläke on suurempi kuin MEL:n mukaan laskettu eläke olisi (ns. TEL-takuueläke). Tällöin eläkkeen karttuminen jatkuu yli ansaitun eläkeiän.

Esimerkissä työntekijän MEL:n mukainen ansaittu eläkeikä on 63 vuotta. TEL:n karttumisprosentin mukaan laskettu eläke, jossa eläkkeeseen oikeuttavana on otettu huomioon aika eläkkeellesiirtymisikään, on suurempi kuin MEL:n mukaan laskettu eläke. Näin ollen MEL-eläke myönnetään TEL:n karttuman mukaan. Vapaakirjat myönnetään eläkkeellesiirtymisiästä. Vapaakirjat muunnetaan vapaakirjan ehtojen ja perusteiden mukaisesti vastaamaan ansaittua eläkeikää 63 vuotta, minkä jälkeen ne lykätään vapaakirjan ehtojen ja perusteiden 6 §:n 5 momentin mukaisesti eläkkeellesiirtymisikään.

2.2

Työkyvyttömyys- ja työttömyyseläke

Jos eläkkeeseen tulee myönnettäväksi tuleva aika TEL- ja MEL-työsuhteen perusteella, TEL-vapaakirjat myönnetään tulevaan aikaan oikeuttaneen TEL-työsuhteen ehtojen mukaisina ja vastaavasti MEL-vapaakirjat täysitehoisen MEL-työsuhteen ehtojen mukaisina. Muiden lakien mukaiset vapaakirjat myönnetään päätoimisen työsuhteen ehtojen perusteella. Jos rinnakkaisista työsuhteista ja toiminnoista ei selvästi voida todeta, mikä niistä on ollut päätoimi, niin vapaakirjoja myönnettäessä tapaus ratkaistaan vakuutetun eduksi. Vastaavasti menetellään, jos rinnakkaiset työsuhteet ovat LEL:n tai TaEL:n alaisia.

Suunnittelu- ja laskentaosasto

15.6.1993

MYEL-toiminta: 1.1.1980 - 30.11.1990. Eläkeikä 65 vuotta ja työtulo 2200 mk/kk.

Näiden lisäksi hänellä on TEL-vapaakirjoja yhteensä 500 mk/kk ja MYEL-vapaakirja 50 mk/kk.

Hakijalle myönnetään tuleva aika TEL-työsuhteista A ja B sekä MYEL-toiminnasta. TEL-vapaakirjat myönnetään työsuhteen A ehtojen perusteella ja muunnetaan eläkeikää 60 vastaaviksi, koska TEL-työsuhde A on mitä ilmeisimmin ollut hänen päätoimensa. MYEL-vapaakirja myönnetään jatkuvan MYEL-toiminnan ehtojen mukaisesti eläkeikää 65 vastaavana.

Esimerkki 16

		YEL-toiminta
MYEL-vpk	LEL-vpk	eläkeikä 65 v
-----	*-----*	*-----*

TEL-työsuhde
eläkeikä 62 v

-----*

TKV

Tuleva aika myönnetään YEL:n ja TEL:n perusteella. LEL-vapaakirja myönnetään TEL-työsuhteen ehtojen perusteella. MYEL-vapaakirja myönnetään YEL:n ehtojen perusteella.